

У Х В А Л А
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Публічного акціонерного товариства „УКРАЇНСЬКА ІННОВАЦІЙНА КОМПАНІЯ“ щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини четвертої статті 75, частини першої статті 300 Господарського процесуального кодексу України, першого речення абзацу першого, другого речення абзацу другого частини третьої, частин четвертої, п'ятої статті 34, другого речення частини першої статті 36, частин четвертої, п'ятої статті 44, пунктів 1, 2 частини першої статті 48 Закону України „Про систему гарантування вкладів фізичних осіб“

м. К и ї в
19 жовтня 2022 року
№ 155-2(II)/2022

Справа № 3-81/2022(192/22)

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у складі:

Сліденко Ігор Дмитрович (голова засідання),
Головатий Сергій Петрович (доповідач),
Лемак Василь Васильович,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Публічного акціонерного товариства „УКРАЇНСЬКА ІННОВАЦІЙНА КОМПАНІЯ“ щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини четвертої статті 75, частини першої статті 300 Господарського процесуального кодексу України, першого речення абзацу першого, другого речення абзацу другого частини третьої, частин четвертої, п'ятої статті 34, другого речення

частини першої статті 36, частин четвертої, п'ятої статті 44, пунктів 1, 2 частини першої статті 48 Закону України „Про систему гарантування вкладів фізичних осіб“ від 23 лютого 2012 року № 4452–VI (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 50, ст. 564) зі змінами.

Заслухавши суддю-доповідача Головатого С.П. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Публічне акціонерне товариство „УКРАЇНСЬКА ІННОВАЦІЙНА КОМПАНІЯ“ (далі – Товариство) звернулося до Конституційного Суду України з клопотанням (вх. № 16/192 від 26 вересня 2022 року) перевірити на відповідність Конституції України (конституційність) приписи частини четвертої статті 75, частини першої статті 300 Господарського процесуального кодексу України (далі – Кодекс), першого речення абзацу першого, другого речення абзацу другого частини третьої, частин четвертої, п'ятої статті 34, другого речення частини першої статті 36, частин четвертої, п'ятої статті 44, пунктів 1, 2 частини першої статті 48 Закону України „Про систему гарантування вкладів фізичних осіб“ від 23 лютого 2012 року № 4452–VI зі змінами (далі – Закон).

1.1. Оспорювані Товариством приписи Кодексу встановлюють таке:

– „обставини, встановлені рішенням суду в господарській, цивільній або адміністративній справі, що набрало законної сили, не доказуються при розгляді іншої справи, у якій беруть участь ті самі особи або особа, стосовно якої встановлено ці обставини, якщо інше не встановлено законом“ (частина четверта статті 75);

– „переглядаючи у касаційному порядку судові рішення, суд касаційної інстанції в межах доводів та вимог касаційної скарги, які стали підставою для

відкриття касаційного провадження, та на підставі встановлених фактичних обставин справи перевіряє правильність застосування судом першої чи апеляційної інстанції норм матеріального і процесуального права“ (частина перша статті 300).

1.2. Оспорювані Товариством приписи Закону визначають таке:

– „виконавча дирекція Фонду не пізніше наступного робочого дня після офіційного отримання рішення Національного банку України про віднесення банку до категорії неплатоспроможних призначає з числа працівників Фонду уповноважену особу Фонду (кілька уповноважених осіб Фонду), якій Фонд делегує всі або частину своїх повноважень тимчасового адміністратора. Уповноважена особа Фонду повинна відповідати вимогам, встановленим Фондом“ (перше речення абзацу першого частини третьої статті 34);

– „у разі делегування повноважень кільком уповноваженим особам Фонд зазначає обсяг повноважень кожної з них“ (друге речення абзацу другого частини третьої статті 34);

– „тимчасова адміністрація запроваджується на строк, що не перевищує один місяць. У разі виведення неплатоспроможного банку з ринку у спосіб, передбачений пунктами 3–5 частини другої статті 39 цього Закону, тимчасова адміністрація може бути продовжена на строк до одного місяця. У разі виведення неплатоспроможного банку з ринку у спосіб, передбачений пунктами 1 і 2 частини другої статті 39 цього Закону, строк тимчасової адміністрації може бути продовжений на п'ять днів з припиненням не пізніше дня отримання рішення Національного банку України про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку. Тимчасова адміністрація припиняється після виконання плану врегулювання або в інших випадках за рішенням виконавчої дирекції Фонду“ (частина четверта статті 34);

– „під час тимчасової адміністрації Фонд має повне і виняткове право управляти банком відповідно до цього Закону, нормативно-правових актів

Фонду та вживати дії, передбачені планом врегулювання“ (частина п’ята статті 34);

– „Фонд набуває всі повноваження органів управління банку та органів контролю з дня початку тимчасової адміністрації і до її припинення“ (друге речення частини першої статті 36);

– „Фонд розпочинає процедуру ліквідації банку не пізніше наступного робочого дня після офіційного отримання рішення Національного банку України про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку, крім випадку, коли ліквідація здійснюється за ініціативою власників банку“ (частина четверта статті 44);

– „Фонд з дня початку процедури ліквідації банку протягом трьох років (у разі ліквідації системно важливого банку – протягом п’яти років) забезпечує виконання заходів щодо управління майном (активами) банку та задоволення вимог кредиторів.

Фонд має право прийняти рішення про продовження строку управління майном (активами) банку та задоволення вимог кредиторів у разі виникнення обставин, що унеможливають здійснення продажу майна (активів) банку та задоволення вимог кредиторів, на весь час існування таких обставин.

Підставами продовження Фондом строку є такі обставини:

неможливість доступу Фонду або уповноваженої особи Фонду до банку при здійсненні ліквідації, до його майна (активів), книг, записів, документів, баз даних;

набрання законної сили судовим рішенням про скасування або визнання нечинним рішення виконавчої дирекції Фонду про початок процедури ліквідації банку, якщо Фонд оскаржує таке судове рішення;

незадоволення вимог усіх кредиторів банку за наявності майна (активів) банку, нереалізованого з причин рішень суду або іншого компетентного органу, яке мало наслідком неможливість продажу майна (активів) в порядку, визначеному частинами шостою – тринадцятою статті 51 цього Закону, або з причини відмови в наданні таких, що вимагаються законом, дозволу або згоди

на вчинення правочину щодо відчуження майна (активів)“ (частина п’ята статті 44);

– „Фонд безпосередньо або шляхом делегування повноважень уповноваженій особі Фонду з дня початку процедури ліквідації банку здійснює такі повноваження:

- 1) здійснює повноваження органів управління банку;
- 2) приймає в управління майно (у тому числі кошти) банку, вживає заходів щодо забезпечення його збереження, формує ліквідаційну масу, виконує функції з управління та продає майно банку“ (пункти 1, 2 частини першої статті 48).

1.3. Товариство просить перевірити зазначені приписи Кодексу та Закону на відповідність приписам частин першої, другої статті 8, частини четвертої статті 13, частини першої статті 19, частин першої, четвертої статті 41, частини першої статті 42, частин першої, другої статті 55, частини першої статті 64, пункту 9 частини другої статті 129, частини першої статті 129¹ Конституції України.

1.4. Обґрунтовуючи твердження щодо невідповідності Конституції України оспорюваних приписів Кодексу та Закону, Товариство посилається на приписи Конституції України, Кодексу, Закону, інших законів України, Доповідь про правовладдя, схвалену Європейською Комісією „За демократію через право“ (Венеційська Комісія) на її 86-му пленарному засіданні, яке відбулося 25–26 березня 2011 року [CDL-AD(2011)003rev], на рішення Конституційного Суду України, практику Європейського суду з прав людини, Верховного Суду, а також на судові рішення в його справі.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї документів і матеріалів впливає таке.

2.1. Публічне акціонерне товариство „Український інноваційний банк“ (далі – Банк) та Товариство з обмеженою відповідальністю „Універсал“

(далі – ТОВ „Універсал“) у березні 2007 року уклали кредитний договір, згідно з умовами якого Банк надав позичальникові (ТОВ „Універсал“) кредит у розмірі 472 100 доларів США (далі – Кредитний договір).

З метою забезпечення виконання зобов'язань за Кредитним договором та додатковими угодами до нього Банк (заставодержатель) та ТОВ „Універсал“ (заставаодавець) у липні 2007 року уклали договір застави (далі – Договір застави).

Предметом Договору застави були „будівельні матеріали, з яких побудовано незавершений будівництвом чотириповерховий 36-ти квартирний житловий будинок <...> в місті Трускавець Львівської області“, а також „матеріали, які використовують в процесі будівництва, всі майбутні покращення та добудови, зроблені Заставаодавцем при будівництві та інших роботах, а також при завершенні будівництва Предмету застави з готовністю на 100 відсотків та введенні його в експлуатацію“.

2.2. У жовтні 2011 року ТОВ „Універсал“ як заставаодавець та Банк як заставодержатель уклали договір про задоволення вимог заставодержателя. Відповідно до умов цього договору у власність Банку перейшли майнові права на квартири: №№ 8, 15, 16, 17, 23, 25 у будинку № 59 по вул. Данилишиних у м. Трускавці.

З метою оформлення права власності на зазначені квартири Банк неодноразово звертався до Виконавчого комітету Трускавецької міської ради із відповідними заявами.

Виконавчий комітет Трускавецької міської ради рішенням від 21 червня 2012 року № 149 відмовив Банкові в оформленні права власності на квартири №№ 8, 15, 16, 17, 23, 25 у будинку № 59 по вул. Данилишиних у м. Трускавці на тій підставі, що цей комітет рішенням від 21 червня 2012 року № 148 оформив іншій юридичній особі право власності на них.

2.3. Протягом 2015–2016 років Національний Банк України ухвалив низку рішень щодо: 1) віднесення Банку до категорії проблемних; 2) віднесення Банку до категорії неплатоспроможних; 3) відкликання банківської ліцензії та ліквідації Банку.

Банк оскаржив до суду відповідні рішення Національного Банку України.

2.4. У липні 2016 року рішенням позачергових загальних зборів акціонерів Банку Банк перейменовано на Публічне акціонерне товариство „УКРІНКОМ“, змінено його місцезнаходження, затверджено нову редакцію статуту, з видів діяльності вилучено діяльність комерційних банків.

У березні 2017 року рішенням позачергових загальних зборів акціонерів Публічного акціонерного товариства „УКРІНКОМ“ його назву змінено на Публічне акціонерне товариство „УКРАЇНСЬКА ІННОВАЦІЙНА КОМПАНІЯ“.

2.5. Товариство, вважаючи себе правонаступником Банку, зокрема, за Кредитним договором, Договором застави, договором про задоволення вимог заставодержателя, у грудні 2018 року оскаржило до суду рішення Виконавчого комітету Трускавецької міської ради від 21 червня 2012 року № 148 та № 149.

Господарський суд Луганської області рішенням від 28 квітня 2021 року задовольнив позов Товариства і визнав зазначені рішення Виконавчого комітету Трускавецької міської ради недійсними.

2.6. Східний апеляційний господарський суд постановою від 16 серпня 2021 року рішення Господарського суду Луганської області від 28 квітня 2021 року скасував та ухвалив нове рішення, яким відмовив Товариству в задоволенні позову.

2.7. Товариство оскаржило до суду касаційної інстанції постанову суду апеляційної інстанції.

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного господарського суду постановою від 27 липня 2022 року, яка є остаточним судовим рішенням у справі Товариства, залишив касаційну скаргу Товариства без задоволення, а постанову Східного апеляційного господарського суду від 16 серпня 2021 року – без змін.

Верховний Суд, відмовляючи Товариству в задоволенні касаційної скарги, зазначив, зокрема, таке: «Виведення банку з ринку шляхом виключення слова „банк“ з його назви та „банківської діяльності“ з видів його діяльності законом не передбачено. Попри те, що закон не містить прямої заборони вказаних рішень керівників банку як таких, здійснення цього без узгодження з НБУ не відповідає загальним принципам банківського законодавства. Якщо юридична особа бажає припинити банківську діяльність, то вона має як банк вийти з ринку за процедурами, які передбачені законодавством, що регулює здійснення банківської діяльності в Україні, для виведення банку з ринку під наглядом НБУ та за участю Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. <...> Отже, перехід прав та обов'язків від ПАТ „Український інноваційний банк“ до ПАТ „Українська інноваційна компанія“ не міг відбуватись лише на підставі виключення кредитною установою із своєї назви слова „банк“ та виключення з видів своєї діяльності „банківської діяльності“ без дотримання вимог банківського законодавства. Враховуючи те, що ПАТ „Український інноваційний банк“ не було припинено чи змінено у встановленому законом порядку на ПАТ „Українська інноваційна компанія“, касаційний суд погоджується із висновками суду апеляційної інстанції, що ПАТ „Українська інноваційна компанія“ не набуло прав банку, а відтак оспорюваними рішеннями Виконавчого комітету Трускавецької міської ради не порушуються права позивача».

3. Розв'язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове

клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих приписів), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (частина перша статті 55); конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих приписів) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); суб'єктом права на конституційну скаргу є особа, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України (його окремі приписи) суперечить Конституції України (абзац перший частини першої статті 56); конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, визначеним статтями 55, 56 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

3.1. Товариство просить перевірити на відповідність Конституції України приписи частини четвертої статті 75 Кодексу, першого речення абзацу першого, другого речення абзацу другої частини третьої, частин четвертої, п'ятої статті 34, другого речення частини першої статті 36, частин четвертої, п'ятої статті 44, пунктів 1, 2 частини першої статті 48 Закону, але аналіз остаточного судового рішення в його справі – постанови Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 27 липня 2022 року – свідчить, що при його ухваленні Верховний Суд не застосував зазначених приписів Кодексу та Закону.

Отже, Товариство не дотримало вимог частини першої статті 55, абзацу першого частини першої статті 56 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині згідно з пунктом 1 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – звернення до Конституційного Суду України неналежним суб'єктом.

3.2. Обґрунтовуючи твердження щодо неконституційності частини першої статті 300 Кодексу, Товариство, зокрема, зазначає, що приписи „частини першої статті 300 Кодексу, дозволяють суду касаційної інстанції, зокрема, Касаційному господарському суду, при перегляді у касаційному порядку судових рішень суду першої чи апеляційної інстанції у справі надавати критичну оцінку щодо правильності судових рішень, які вже переглядалися судом касаційної інстанції та набрали законної сили в інших справах за участі одної і тої самої особи, а також відповідним судовим рішенням та наведеним у них правовим висновкам суду касаційної інстанції, ставлячи їх під сумнів. Також оспорювані положення Кодексу надають суду касаційної інстанції повноваження надавати протилежну оцінку тим обставинам, щодо яких вже була надана оцінка судом цієї інстанції в інших справах за участі того самого господарюючого суб'єкта“. На думку Товариства, повноваження суду касаційної інстанції, визначене частиною першою статті 300 Кодексу, „суперечить вимогам частин першої, четвертої статті 41 та частини першої статті 42 Основного Закону України, оскільки дозволяє порушувати легітимні очікування майнового характеру, що виникли на підставі остаточних судових рішень, ухвалених в інших справах адміністративним судом, який захистив майнові права суб'єкта господарювання“.

Аналіз змісту конституційної скарги свідчить, що Товариство, обґрунтовуючи неконституційність частини першої статті 300 Кодексу, висловлює незгоду з наданою Верховним Судом оцінкою судових рішень, ухвалених в інших справах за участю Товариства, та остаточним судовим рішенням, ухваленим у справі щодо оскарження рішень Виконавчого комітету Трускавецької міської ради, що не є обґрунтуванням її неконституційності.

Отже, Товариство не дотримало вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 61, 77, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Публічного акціонерного товариства „УКРАЇНСЬКА ІННОВАЦІЙНА КОМПАНІЯ“ щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини четвертої статті 75 Господарського процесуального кодексу України, першого речення абзацу першого, другого речення абзацу другого частини третьої, частин четвертої, п'ятої статті 34, другого речення частини першої статті 36, частин четвертої, п'ятої статті 44, пунктів 1, 2 частини першої статті 48 Закону України „Про систему гарантування вкладів фізичних осіб“ від 23 лютого 2012 року № 4452–VI зі змінами на підставі пункту 1 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – звернення до Конституційного Суду України неналежним суб'єктом, приписів частини першої статті 300 Господарського процесуального кодексу України на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Другої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**